

Шуфрич Світлана Юріївна, магістр зі спеціальності «Облік і оподаткування», спеціалізації «Облік і оподаткування бізнесу», ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Колісник Галина Миколаївна, д.е.н. проф., завідувач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В статті розглянуто схему використання чистого прибутку та місце готельних послуг в структурі діяльності готелю в контексті операційної фінансової та інвестиційної діяльності. Подано характеристику особливостям процесу виробництва та реалізації готельних послуг. Доведено, що, дослідження економічної сутності прибутку неможливе без з'ясування особливостей формування та використання фінансових результатів діяльності готельних підприємств. Запропоновано модель обліку формування фінансових результатів.

Ключові слова: фінансові результати, операційна діяльність, фінансова діяльність, інвестиційна діяльність, прибуток підприємства, реалізація готельних послуг.

Постановка проблеми. Сучасні економічні та політичні відносинами суттєво утруднили практику здійснення господарської діяльності на підприємствах готельного бізнесу. З'явилися нові тенденції розвитку, які вимагають здійснення й примноження наукових досліджень у системі бухгалтерського обліку, оподаткування і аналізу. Прибуток характеризує завершальний грошовий вимір виробничої та фінансової діяльності, його відносять до найважливіших показників фінансових результатів суб'єктів господарювання (в тому числі і готелів), їх фінансового стану. Прибуток становить різницю між доходами і витратами. Він сповіщає про необхідність зниження собівартості, збільшення обсягів виробництва і реалізації, розширення асортименту послуг, зміни цінової політики. Загалом прибуток є головним параметром вимірювання ефективності господарювання. Для нормального функціонування підприємства конче потрібно, щоб учасники, при прийнятті рішень, володіли правдивою, своєчасною та об'єктивною інформацією про майно, фінансово-грошовий стан, результати роботи – прибутки чи збитки як на своєму підприємстві, так і у бізнес-партнерів. Така інформація міститься у системі бухгалтерського обліку. Матеріали бухгалтерського обліку та фінансової звітності є інформаційною основою для аналізу економічних явищ і процесів, які відбуваються на підприємствах. Зазначені проблеми є важливими та актуальними, потребують подальшого теоретичного дослідження і практичного вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науково-навчальній літературі проблематика обліку, оподаткування та аналізу фінансових результатів відображена у працях Ф.Ф. Бутинця [1], С.Ф. Голова, І.В. Жиглей [1], А.Г. Загороднього [6], Л.М. Кіндрацької, С.О.

Левицької, Н.М. Малюги[1], Поддєрьогіна, М.С. Пушкєра, Г.В. Сєвицької [6], В.В. Сєпко, Н.В. Чєбанової та інших.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження особливостей формування та використання фінансових результатів діяльності готельних підприємств.

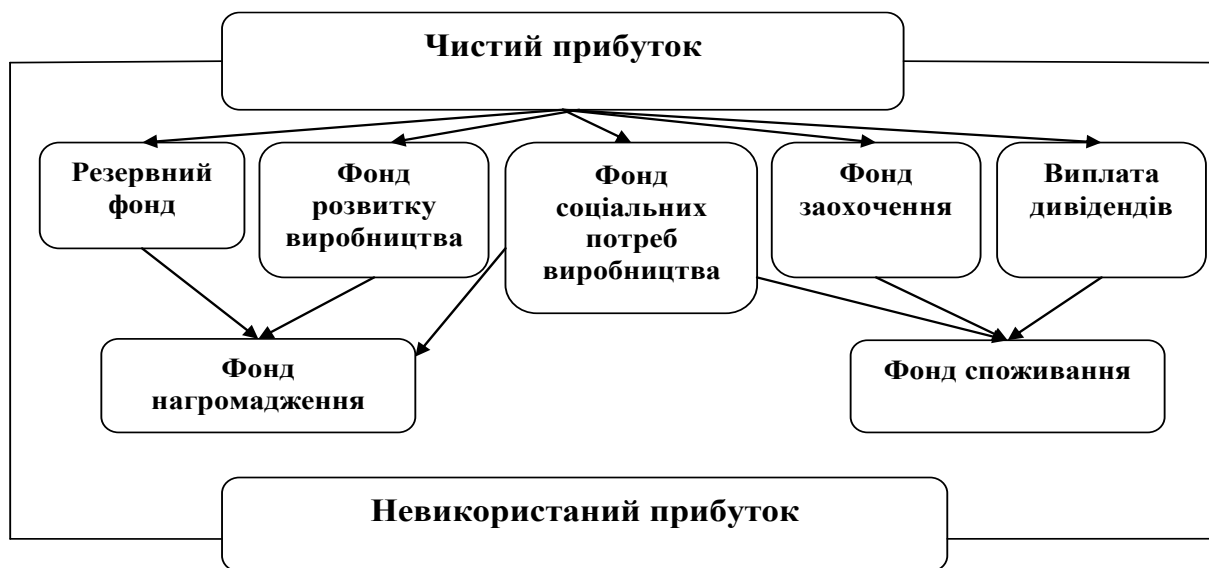
Виклад основного матеріалу дослідження. За характером своєї діяльності готель відноситься до сфери послуг, оскільки в результаті його діяльності надаються послуги, не створюються і не передаються у безповоротне використання матеріальні блага.

Відповідно готелям притаманні основні характеристики цієї сфери економіки, а саме: клієнт приймає участь у процесі обслуговування; процес виробництва й споживання послуги співпадає у часі; обсяги обслуговування змінюються у часі; місце розташування визначається споживчим попитом; процес обслуговування трудомісткий; продукт має невідчутну на дотик природу; складність визначення рівня виконання [5].

У структурі продукту, який реалізується готелем, можна виділити чотири рівні послуг: основні, спеціальні (складові обслуговування, що виділяють готель серед будь-якого іншого на ринку готельних послуг), супутні (необхідні споживачеві для використання основного продукту), додаткові (ті, що надають основному продукту додаткові вигоди).

Готельна послуга – діяльність підприємства щодо надання споживачеві місця для короткотермінового проживання. Таким чином, всі інші послуги, які не входять до вартості місця (номеру), та надаються за додаткову плату, відносяться до додаткових послуг, а діяльність з їх надання – до іншої операційної діяльності.

Місце готельних послуг в структурі діяльності готелю наведено на рис. 1.

Р

ис. 1. Схема використання чистого прибутку [2]

- 1) прибуток, що скеровується за межі підприємства як виплати власникам підприємства, працівникам, на соціальну підтримку, благодійність;
- 2) прибуток, що залишається в користуванні підприємства і є джерелом його розвитку, скеровується на розвиток виробництва, інвестиційну діяльність, створення фондів, зокрема, резервного.

Дослідження економічної сутності прибутку неможливе без з'ясування особливостей формування та використання фінансових результатів діяльності готельних підприємств.

Відповідно готелям притаманні основні характеристики цієї сфери економіки, а саме: клієнт приймає участь у процесі обслуговування; процес виробництва й споживання послуги співпадає у часі; обсяги обслуговування змінюються у часі; місце розташування визначається споживчим попитом; процес обслуговування трудомісткий; продукт має невідчутну на дотик природу; складність визначення рівня виконання [5].

У структурі продукту, який реалізується готелем, можна виділити чотири рівні послуг: основні, спеціальні (складові обслуговування, що виділяють готель серед будь-якого іншого на ринку готельних послуг), супутні (необхідні споживачеві для використання основного продукту), додаткові (ті, що надають основному продукту додаткові вигоди).

Готельна послуга – діяльність підприємства щодо надання споживачеві місця для короткотермінового проживання. Таким чином, всі інші послуги, які не входять до вартості місця (номеру), та надаються за додаткову плату, відносяться до додаткових послуг, а діяльність з їх надання – до іншої операційної діяльності.

Місце готельних послуг в структурі діяльності готелю наведено на рис. 1.

Рис. 1. Місце готельних послуг в структурі діяльності готелю в контексті операційної фінансової та інвестиційної діяльності

В залежності від категорії готелю висуваються диференційовані вимоги до структури готельної послуги, асортименту додаткових послуг, організаційної структури та рівня кваліфікації персоналу, структури та стану матеріальнотехнічної бази.

Готельні послуги характеризуються відмінностями, що впливають на будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення. Види діяльності готелю процес управління та обліку основної діяльності готелю (табл. 1).

Таблиця 1.

Особливості процесу виробництва та реалізації готельних послуг*

Характерні особливості готельних послуг	Вплив на процес управління
Обслуговування клієнтів здійснюється на території підприємства	Організація виробничого процесу
Нерівномірний і сезонний характер споживання	Рівень завантаження номерного фонду, використання матеріальних і трудових ресурсів мають нерівномірний характер
Цілодобовий характер роботи підприємства	Позмінна робота обслуговуючого персоналу готелю протягом всієї доби
Підвищені вимоги до кваліфікації обслуговуючого персоналу	Застосування гнучкої системи оплати

	праці
Форма споживання послуг	Споживач є складовою системи розподілу, яка в деяких випадках приймає форму самообслуговування. Проблема обліку витрат
Одночасне виробництво і споживання послуги	Проблема контролю якості послуг
Неможливість накопичення та зберігання готельного продукту	Активна маркетингова політика. Застосування гнучкої цінової політики
Процес обслуговування обмежений у часі	Неповне завантаження готелю не може бути компенсовано у майбутньому. Проблема оцінки непродуктивних витрат
Високий рівень контакту з клієнтом	Складність організації контролю та раціоналізації виробничого процесу
Споживання (використання одним клієнтом даного місця) є тривалим процесом	Загальна вартість наданих послуг визначається при виїзді клієнта з коригуванням даних попереднього розрахунку. Проблеми визнання та оцінки доходу
Велика питома вага попередніх матеріальних витрат на етапі заснування готелю	Необхідність залучення фінансового інвестування на початкових стадіях заснування готелю
Відносно велика питома вага амортизаційних відрахувань у структурі витрат основної діяльності готелю	Визначення розміру реальних доходів. Використання амортизаційного фонду
Залежність номерного фонду готелю менше 100%	Оптимізація використання номерного фонду. Гнучка цінова політика

*Примітка. Складено на основі [4].

У процесі своєї діяльності готелі постійно здійснюють кругообіг грошових коштів для того, щоб забезпечити виробництва та реалізацію послуг, та отримати позитивних фінансових результатів.

Фінансовий результат формується при зіставленні доходів від реалізації об'єктів діяльності підприємства і витрат на їх створення. Фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток або збиток.

Прибуток – це позитивна різниця між доходами від здійснення певної діяльності і витратами на цю діяльність. Коли витрати на господарську діяльність перевищують доходи від неї, то це призводить до збитків. Збиток – це негативна різниця між доходами від здійснення певної діяльності та витратами на цю діяльність.

Поняття фінансових результатів діяльності приведено у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», в якому сказано, що «прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати», а «збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати» [3].

НП(С)БО 1 встановлено економічна сутність статей витрат і доходів та порядок визначення прибутку (збитку) за звітний період. Розрахунок величини загального прибутку є важливим при здійсненні аналізу господарської діяльності, тому що прибуток є об'єктом оподаткування [3].

Оподаткування фінансових результатів підприємства представлене податком на прибуток – це прямиий податок, тобто його величина прямо залежить від кінцевих результатів господарської діяльності.

Формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності розкриває НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» [4]. Згідно з цим стандартом витрати (дохід) з податку на прибуток – загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток, враховуючи відстрочені податкове зобов'язання і податковий актив.

Поточний податок на прибуток – це сума податку на прибуток, яку визначають у звітному періоді згідно з податковим законодавством. Ставка податку на прибуток, що діє сьогодні в Україні – 18% [6].

Відстрочений податок на прибуток – сума податку на прибуток, яку визнають відстроченим податковим зобов'язанням і податковим активом.

І поточний, і відстрочений податок на прибуток визнають витратами у Звіті про фінансові результати, крім податку на прибуток, що нарахований як відстрочений податковий актив.

Аналітичний облік фінансових результатів ведуть за їх характером, видами продукції, товарів, робіт, послуг та іншими напрямками, визначеними підприємством самостійно.

Процес формування квартальних звітів полягає у зіставленні оборотів за дебетом та кредитом рахунка 79. Якщо кредитовий оборот за рахунком 79 більший дебетового обороту цього ж рахунка, то на суму різниці суб'єкт господарювання має нерозподілений прибуток звітного періоду. Якщо навпаки, то на суму різниці підприємство має непокритий збиток.

Розмір прибутку або збитку операційної діяльності підприємства відображають на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності»: за кредитом – суму для закриття рахунків суму доходів від реалізації та від іншої операційної діяльності (рахунки 70, 71), за

дебетом – суму для закриття рахунків обліку собівартості реалізації, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90, 92, 93, 94) [11].

Аналітичний облік фінансових результатів від операційної діяльності ведеться за видами результатів та іншими напрямками, визначеними підприємством та зазначеними в наказі про облікову політику.

Прибуток або збиток від фінансових операцій підприємства визначають на субрахунку 792 «Результат фінансових операцій», фінансовий результат іншої діяльності підприємства – на субрахунку 793 «Результат іншої діяльності».

Сальдо рахунка 79 по закінченні звітного періоду закривають і списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Облік суми податку на прибуток ведуть на рахунку 98 «Податок на прибуток», за дебетом відображають нараховану суму податку на прибуток, за кредитом – включення до фінансових результатів. В силу того, що податок на прибуток визначають загальною сумою і не класифікують за видами діяльності, витрати з податку на прибуток списують на окремий субрахунок рахунка 79 за вибором підприємства.

Модель обліку формування фінансових результатів зображено на рис. 2.